

Kulturhistorisk rapport

Udgravning ved Mejlby Efterskole.

Undersøgelse af en boplads fra
bronzealderen i Mejlby.

J.nr. ÅHM 6207

Udgravning Juni 2012.

Rapport udfærdiget af: Museumsinspektør Torben Trier
Christiansen

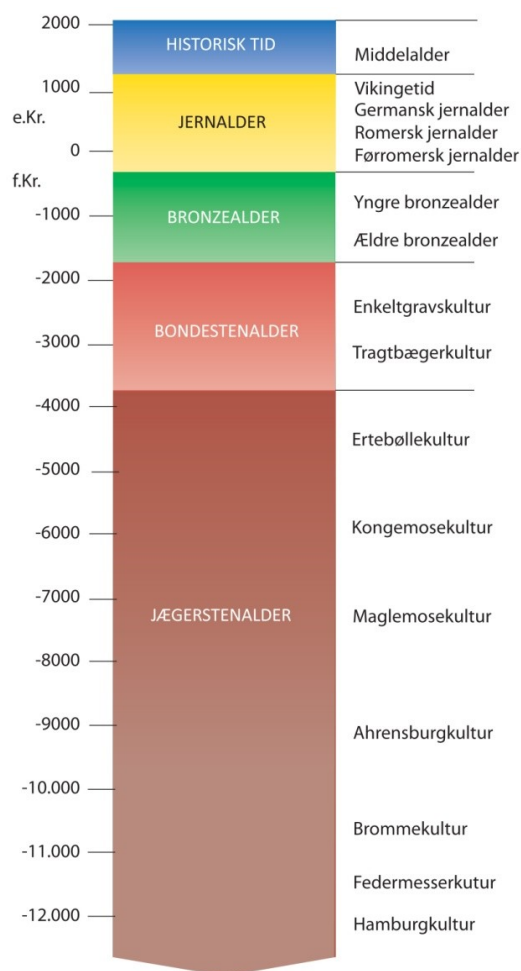
Telefon: 99 31 74 00

E-mail:

historiskmuseum@aalborg.dk

Indholdsfortegnelse

Indledning.....	2
Undersøgelsens baggrund	2
Lokalområdet i oldtiden	3
Undersøgelsens resultater	3
Sammenfatning og perspektivering	5
Hvis du vil vide mere	6

Indledning

Området omkring Mejlby har været befolket lige siden stenalderen. Vi kender således i dag en bred vifte af fortidsminder spredt om byen. Nogle er endnu synlige og andre findes under mulden, men er igennem tiden blevet observeret og registreret i forbindelse med forskellige jordarbejder. Gravhøjene, som primært stammer fra bondestenalderen og bronzealderen, udgør klart den største del af kendte fortidsminder i området. Antallet af kendte bopladser fra samme periode står i skarp kontrast til gravene. Man kender forbavsende få. De findes, men sporene efter bopladserne er helt anderledes svære at finde end de ofte meget markante gravhøje. Sporene efter huse og dagligdagsaktiviteter skal søges under mulden. Hvert nyt bopladsfund føjer derfor nye detaljer til vor viden om de tidlige beboeres hjem og dagligdag.

I forbindelse med byggemodningen forud for etableringen af en ny sportshal ved Mejlby Efterskole fremkom netop spor efter en boplad fra bronzealderen, og i denne rapport skal de vigtigste resultater fra undersøgelsen præsenteres.

Undersøgelsens baggrund

I foråret 2012 foretog Nordjyllands Historiske Museum en mindre forundersøgelse på arealet afsat til opførelse af den nye sportshal. Arealets beliggenhed lod formode, at her var endda meget stor sandsynlighed for at påtræffe fund af væsentlig arkæologisk interesse.

En sådan forundersøgelse foregår ved, at der med gravemaskine eller rendegraver anlægges en serie prøvehuller fordelt henover arealet. Maskinen fjerner kun lige mulden, og i råjorden umiddelbart under muldlaget kan arkæologerne se, om der er bevarede spor efter forhistorisk aktivitet.

Forundersøgelsen ved Mejlby Efterskole afslørede et fundområde med forhistoriske anlægsspor. Der var tale om stolpehuller og gruber efter en bebyggelse fra bronzealderen, og området blev indstillet til videre undersøgelser i form af en egentlig arkæologisk udgravning. Denne udgravning blev gennemført i løbet af juni måned 2012.

Forundersøgelsen blev finansieret af Nordjyllands Historiske Museum, mens omkostningerne til den efterfølgende udgravning jf. museumsloven blev afholdt af de ansvarlige for det planlagte nybyggeri på stedet.

Lokalområdet i oldtiden

I dag er nærområdet omkring Mejlby efterskole dækket af tæt bebyggelse, og arealerne omkring byen er drænet. Men fra terrænmodeller og gamle kort ved vi, at bopladsen på stedet knyttede sig til et svagt markeret bakkeparti, som i forhistorisk tid både mod øst og vest var afgrænset af moseområder.

På bakketoppene omkring Mejlby findes en mængde gravhøje, hvoraf de fleste formentlig skal henføres til bronzealderen. De gravlagte i højene var øjensynligt bønder fra lokalområdet, og bebyggelsen ved Mejlby har således næppe været den eneste på egnen. Her har sikkert ligget en række spredte gårde.

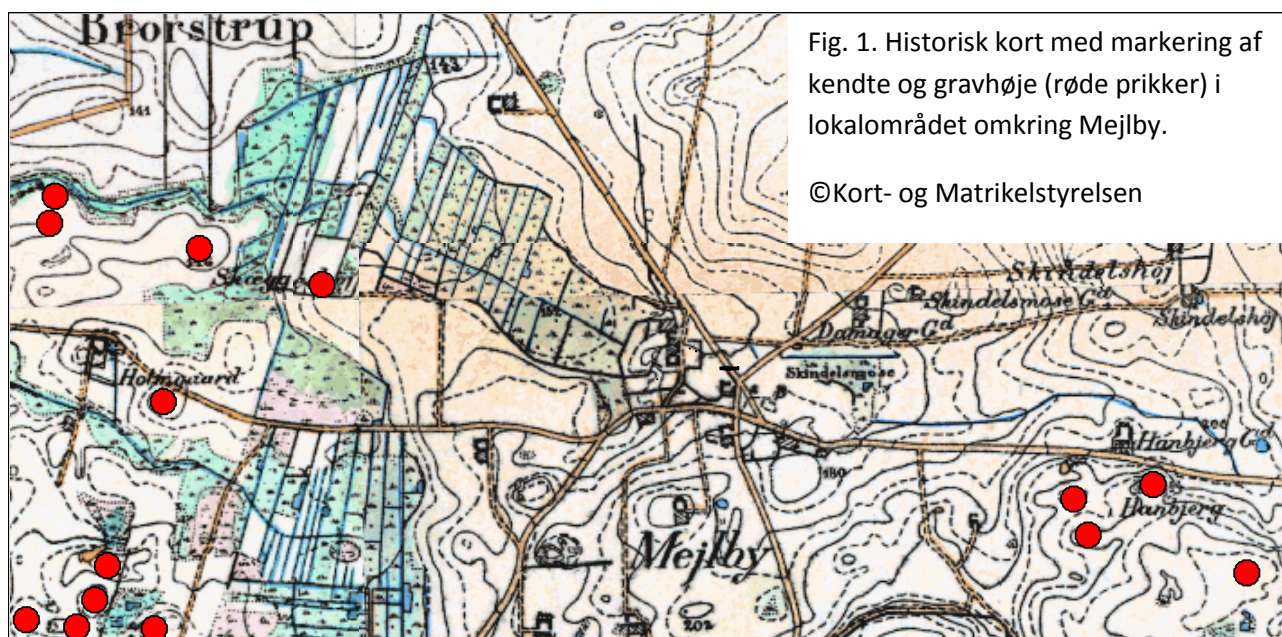

Fig. 1. Historisk kort med markering af kendte og gravhøje (røde prikker) i lokalområdet omkring Mejlby.

©Kort- og Matrikelstyrelsen

Undersøgelsens resultater

Ved udgravningen blev der afdækket et ca. 350 kvadratmeter stort areal. Her fandtes sporene efter et langhus og en serie af tilhørende anlæg i form af gruber og kogestensgruber fra bronzealderen.

Langhuset har været omkring 12-15 meter langt og 4-5 meter bredt. Fra andre egne af landet ved vi, at husene har rummet både dyr og mennesker - Stald i den ene ende og beboelse i den anden.

Langhuset var af den treskibede type. Det vil sige, at husene har været konstrueret med to rækker af kraftige tagbærende stolper omgivet af en lettere konstrueret vægkonstruktion. Derved opstår der tre aflange rum i huset, som benævnes skibe (se fig. 2).

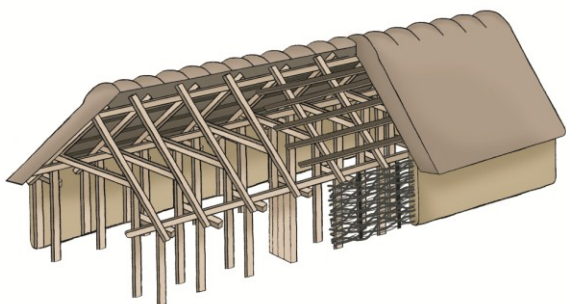

Fig. 2. Treskibet langhus.

Hustypen, der er en videreudvikling af den toskibede konstruktion (med én tagbærende stolperække), kendes fra bronzealderens start til vikingetidens slutning, hvor den afløses af huse med den tagbærende konstruktion i væggen (bindingsværk).

Fig. 3. Kogestensgrube under udgravning.

Kogestensgrube

Kogestensgruber er jordovne og forekommer tit på bopladser fra oldtiden, især i bronze- og jernalder (1.700 f.kr.-750 e.kr.). I grubens bund ses ofte et sort trækulslag, fra det bål, der har opvarmet et lag af håndstore sten. På stenene har man lagt sin steg. Den har nok været indpakket i blade el. lign. for at beskytte kødet mod den kraftige varme - og ikke mindst den græstørv eller jord, der er brugt til at dække gruben til for at holde på varmen. Efter nogle timer er maden gennemstegt og klar til servering.

Kogestensgruberne kan også være brugt til at markere sit område - eller som en del af religiøse aktiviteter, som de kendes fra bronzealderens lange rækker af kogestensgruber.

I områderne omkring bygningerne fandtes enkelte gruber efter lerindvinding og en mængde kogestensgruber.

Selve genstandsmaterialet fundet på bopladsen er yderst sparsomt. Redskaber af træ, skind, strå mm., som har udgjort hovedparten af bronzealderfamiliens udstyr, var for længst rådnet bort, og det eneste, der har overlevet til i dag, er skår fra kasserede lerkar og rester efter produktionen af flintstenredskaber.

Sammenfatning og perspektivering

Visse dele af bronzealderens samfund er ganske velbelyst i Danmark. Mange fine fund fra gravhøje og ofringer i moseområde har dannet grundlag for et indgående kendskab til datidens gravskikke og religiøse traditioner. Bl.a. stammer de store horn "lurerne", den berømte solvogn og de ekstremt velbevarede egekistegrave fra bronzealderen.

Hverdagslivet i bronzealderen har imidlertid været helt anderledes dårligt belyst. Dette skyldes primært at bopladserne indtil for nylig kun er blevet fundet i ret beskedent antal. Først i de seneste 10 år er bopladserne for alvor begyndt at dukke op, og bopladsen fra Mejlby er faktisk den første, vi kender fra lokalområdet her. Resultaterne fra udgravningen af bopladsen udgør derfor et væsentligt bidrag til bronzealderforskningen. Her og nu vil de indsamlede informationer bl.a. kunne indgå i overregionale bebyggelsesstudier, og fremkommer der med årene flere bopladser i lokalområdet og i regionen, vil informationerne kunne inddrages i mere lokale studier af eksempelvis bebyggelsesudviklingen i oldtiden i Himmerland.

Hvis du vil vide mere

Som yderligere læsning kan anbefales følgende oversigtsværker over bronzealder.

Jensen, J. 2002: Danmarks Oldtid, bind 2. Bronzealder 2000 f. Kr. - 500 f. Kr. *Gyldendal*.

Mejlby- Nordjyllands Historiske Museum jnr. 6207

- Fund & Fortidsminder: Sted nr. 12.08.02. Sb.nr. 152.
- Kulturstyrelsen jnr. 2012-7.24.02/NJM-0014
- Bygherre: Mejlby Efterskole
- Undersøgt areal: 350 m²
- Deltagere i udgravningen:
 - Museumsinspektør Torben Trier Christiansen
- Dokumentationsmateriale (fund, fotos, opmålinger m.v.) opbevares på Aalborg Historiske Museum, Vang Mark 25, 9380 Vestbjerg